

STŘECHA, KTERÁ DALA ZABRAT I MISTRŮM SVÉHO ŘEMESLA

Prohlédnete-li si pozorně střechu na obrázcích, musí vám být jasné, že to není jen tak ledajaká konstrukce. Tvary, průniky, sklony i použité materiály, to vše dalo pořádně zabrat odborníkům z královéhradecké firmy Pario. Výběrové řízení na dodavatele opravy krovů a střech na kostele Sv. Mikuláše ve Vraclavi vyhráli v březnu 2011 a realizace zadání jim trvala čtyři roky.

 Ing. Miroslav Vízek, Pario, s. r. o.

JAK TO BYLO NA ZAČÁTKU

Dle dochovaných pramenů byla poslední zásadní rekonstrukce celého objektu (včetně fasád) provedena v 80. letech 20. století. Dalo by se tudíž předpokládat, že střešní krytina z přírodní štípané břidlice bude v současné době ještě funkční, bez větších viditelných poškození. Bohužel, již v rámci zpracování projektu oprav bylo zjištěno dalekosáhlé poškození břidlice. Jednotlivé kameny se rozpadaly na pláty a sjížděly k okapní hraně. Evidován byl rovněž značný výskyt pyritů. Při poslední opravě ve zmiňovaných 80. letech byla použita méně kvalitní břidlice, těžená v některém z moravských lomů. Zjištěná fakta vedla při zpracování projektové dokumentace oprav k jednoznačnému závěru – veškerá krytina je v havarijním stavu. Bude tedy demontována, následně bude opraven krov a vše završí pokrytí novou břidlicí, s jasně pojmenovanými vlastnostmi.

S ohledem na kulturní význam celého objektu bylo nutno po zpracování projektu co nejdříve přistoupit k opravám, tak aby nadále nedocházelo k zatékání do prostoru složitého

krovu (zvláště nad středovou helmicí), a tím k jeho poškození. Rovněž některé klempířské prvky a detaily nebyly zcela v pořádku. Navíc – oplechované vikýře ve tvaru volských ok, provedené při poslední opravě, byly vizuálně naprosto nevhodné. Na základě jednání s pracovníky památkové péče bylo rozhodnuto o jejich redukci (zvláště na středové helmici) a nahrazení volskými oky se správnými rozměry, tvary a hlavně s jejich pokrytím břidlicí. Rovněž sněhové lopatkové zachytávače pozbyly funkčnosti, sníh je naprosto zdeformoval.

JEDNOTLIVÉ ETAPY OPRAV 2011 – 2015

Práce započaly na presbytáři. Po demontáži původní břídlíce bylo opraveno stávající bednění. Vzhledem k tloušťce prken (22 - 24 mm) a rozteči krokví bylo nutno provést vyztužení bednění, a to mezilehlými svlaky. Důvodem bylo aspoň trochu eliminovat pružení prken při přibíjení nových kamenů. Celková výměna bednění za silnější (dle pokrývačských pravidel by minimální tloušťka měla být 30 mm) nebyla z finančních důvodů možná.

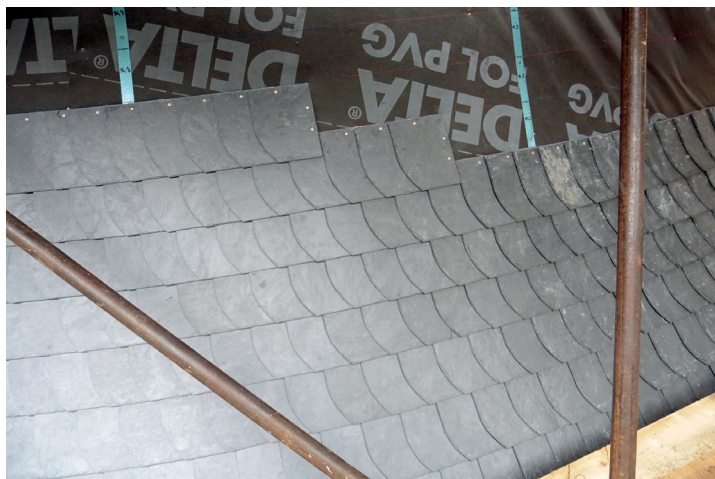
Původní sněhové lopatkové zachytávače byly nahrazeny liniovými, atypické výroby. Použity byly zámečnické prvky se třemi vyvrtanými otvory, do nichž byla vložena kulatina.

Nárožní, rozevírající se plechové úžlabí bylo po diskusi ponecháno, pro potřebu čištění velkých žlabových kotlíků (kostel se nachází v zářezu krajiny a je obklopen množstvím stromů, jejichž padající listy komplikuje údržbu těžce přístupných žlabů).

Po dokončení oprav presbytáře a sakristií pokračovaly další etapy na průčelních věžích, kde z důvodu

využití lešení (postavené pro opravu střech věží) byly též provedeny opravy fasád nad hlavní okapovou římsou.

V roce 2014 byly dokončeny všechny střechy v rozsahu, který umožňovalo financování. Zbývala

ale nejnáročnější část, a to středová helmice. Jak se říká, „to nejlepší na konec“.

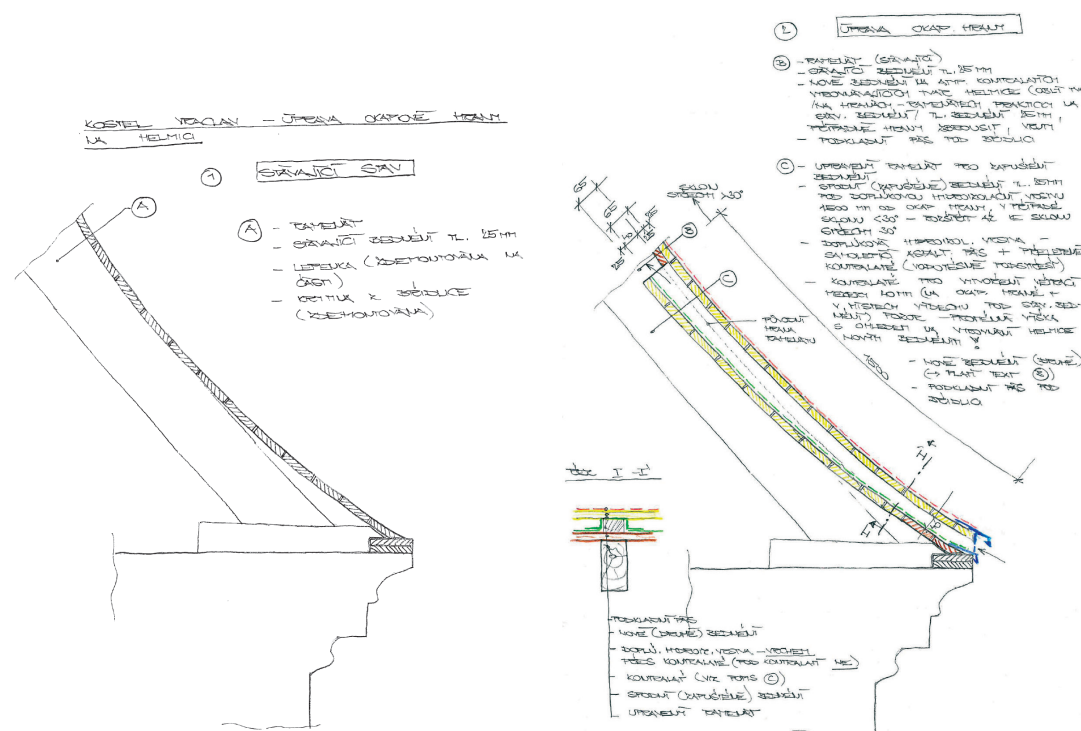
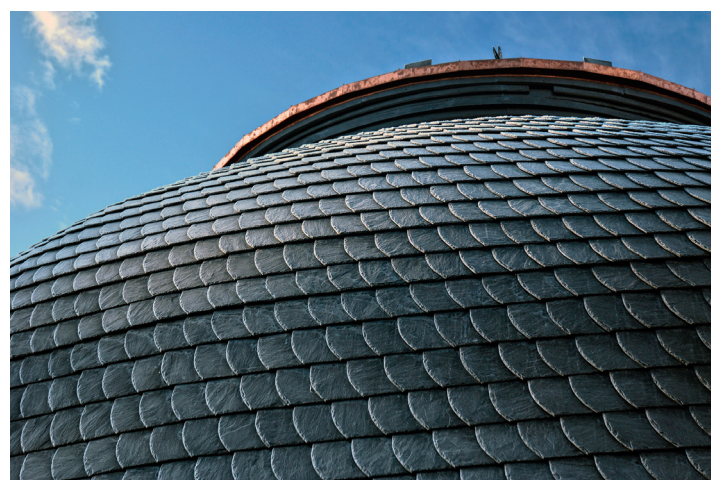
V ČEM BYLA STŘEDOVÁ HELMICE ZÁLUĐNÁ

Realizace středové helmice byla možná pouze za předpokladu, že se provede najednou a v jednom roce. Bylo totiž nutno postavit prostorové lešení nad celou helmici, a to pokud možno bez kontaktu s bedněním střechy - navíc z obou stran kostela. Zde nastal těžký úkol pro investora, neboť na předcházející etapy stači-

la vždy čtvrtina financí, potřebných nyní na dokončení helmice. Proběhla celá řada jednání s takřka neuvěřitelným výsledkem – příslušný obnos se podařilo sehnat a my se mohli pustit do díla.

Teprve v tomto okamžiku na nás s plnou tíhou zodpovědnosti padla celá řada problémů k řešení. Rozhodně největším byl způsob pokládky břídlíce na velice komplikovaném tvaru helmice. Ale byli jsme nuceni „vše vymyslet a provést“.

V rámci technické přípravy jsme oslovili celou řadu odborníků na po-

kládku břídlíce, a to nejen napříč republikou. Zjistili jsme přitom o jaký oříšek se jedná, a to i pro renomované firmy. Také, že co člověk, to názor - vodorovné kladení, kladení ve stoupajících řadách, velikostní řady kamenů, položení břídlíce bez nároží, tzn. spojitá a navazující pokládka... Zkrátka, od nikoho nezaznělo žádné jednoznačné doporučení či pravidlo. Dokonce jsme oslovili a posléze navštívili německou pokrývačskou školu v Lehestenu. A i zde bez úspěchu. Nezbyvalo nám tedy, než vše vymyslet na místě, ve vzájemné diskuzi našich pokrývačů s dodavatelem břídlíce.

Původní položení břídlíce ve 20. století přiznávalo hrany a lomy v podkladním bednění. Kameny, resp. kladení, bylo v těchto místech viditelně průřezováno. To mělo být po opravě eliminováno.

plochám zde bylo jako výplň použito nerezové lano o průměru 10 mm.

NAKONEC SI VŠICHNI ODDECHLI

Příprava všech detailů byla velice náročná. Ale „těžce na cvičišti, lehce na bojišti“. Výsledek předčil řadu očekávání, a to nejen ze strany památkářů a generálního projektanta. Navíc – dle sdělení dodavatele břidlice – tento typ střechy je naprosto ojedinělý, a to nejen v Čechách, ale dokonce v rámci střední Evropy. O to více mohou být všichni z firmy Pario hrdi výsledek své prestižní zakázky.

Pyšná na svůj poutní kostel sv. Mikuláše může být i Vraclav, obec nedaleko Vysokého Mýta. Monumentální dvouvěžová stavba z roku 1724 se opět skví v plné kráse a je dokladem toho, že dnešní řemeslní mistři nejsou v ničem pozadu za svými předchůdci.

Již od prvopočátku opravy helmice bylo nutné technicky vyřešit nadokapní plochy. Zde byl minimální sklon cca 15°, což je pro břidlice bez dalších opatření naprosto nevyhovující. Varianta - pokrýt tuto plochu měděným plechem - nebyla z pohledového hlediska přijatelná. Kostel je totiž „utopen“ v terénu, takže plech by byl ze všech okolních strání vidět a narušoval by původní vzhled (byť tento detail nebyl v minulosti řešen, a proto docházelo ke značnému poškození břidlice a masivnímu zatékání).

Společnou dohodou s generálním projektantem a památkáři byly nadokapní plochy vyřešeny dvoupláštěm. Do výše zhruba 1,5 m (pak už je sklon střechy více jak 30°) bylo demontované bednění zapuštěno na původních ramenátech o 6 cm, opatřeno těžkým asfaltovým pásem a tímto pásem byly ovařeny rovněž spádové kontralatě. Poté bylo instalováno druhé bednění pro montáž břidlice. Použita byla břidlice v tloušťce 8 – 10 mm, z důvodu zatížení sněhem.

Nemalou zásluhu na konečné vizi střechy helmice a jejího vrchlíku mají tesaři. Bednění bylo neustále vy-

rovnáváno a tvarováno tak, aby byly eliminovány veškeré zlomy. A pak již bylo vše na pokrývačích...

Prvotní a zásadní pro pokládku břidlice bylo pečlivé rozměrování v mírně stoupajících řadách a volba příslušných velikostí kamenů (od oka-

pu 35/25, dále výše 33/21, 30/20, 25/20 až 23/18 u dřevěné římsy vrchlíku). Pracnost této pokládky nejlépe vystihují přiložené obrázky.

Také na helmici trval projektant na liniových sněhových zachytávacích. Avšak kvůli zborceným či oblým

